

אָב הַרְחָמִים הוּא יִרְחַם עִם עַמּוּסִים וַיִּזְכּוֹר בְּרִית אִיתָנִים.
וַיִּצֵל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשְּׁעוֹת הָרָעוֹת...

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

הגיליון מוקדש בכבוד רב לעילוי-נשמתו של מורי-חמי, לב רחום וחונן, אהב את התורה בכל ליבו, נפשו ומאודו, הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל, אותו אהבתי בכל ליבי. ת. נ. צ. ב. ה.

ויקרא

תשפ"ה

גיליון מס'

732

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

ויקרא - ולמעשה חומש ויקרא - נפתח ב'אלף זעירה'; ללמדך, שהמקריב - צריך קודם-כל להקריב את עצמו. להרגיש 'אלף זעירה', להתעטף בענווה נאצלת, כמו משה רבינו ע"ה שהיה עניו-מאוד מכל האדם.

לשמחתי מצאתי כזאת לאחר מכן גם בתורתו של מזכה-הרבים מנתיבות הגה"צ רבי יורם אברג'ל, וזה לשונו:

"מידת הענווה היא יסוד כל עניין הקורבנות, שעיקר פעולת הקורבן והכפרה הנמשכת על ידו לאדם נעשית דווקא על ידי ההכנעה ושברון הלב של האדם באותה שעה שהקורבן קרב על גבי המזבח, כמו שנאמר בתהלים: "זבחי אלקים רוח נשברה, לב נשבר ונדכה אלקים לא תבוה". לכן כל עניין הקורבנות נפתח בפסוק: "ויקרא אל משה" - ללמדנו שמידת הענווה והשפלות היא התכלית והמטרה של כל הקורבנות"

והיה זה בבחינת 'הוא - היה אומר':

בנו סיפר עליו כי פעם הוזמן אביו לדרוש באזכרת ה'שבעה' על יהודי בבאר-שבע.

כאשר הגיע לשם, ראה שסוכת-האבלים נמצאת בחצר הבניין, ועשרות אנשים צובאים עליה. רבי יורם, שלא רצה להטריח את העומדים להיחחק - הסתובב והקיף את הבניין עד שראה גדר נמוכה, טיפס על הגדר... והגיע אל סוכת-האבלים, שם נשא דברי תורה ודברי עידוד ונחמה...

אחרי שיצאו שאל הנהג את רבו: "הרב, אולי זה לא היה מכבודו לטפס על הגדר...".

חיך הצדיק מנתיבות וענה: 'מושבניק נשאר מושבניק!...!'

הנצי"ב רבי יורם אברג'ל זצ"ל

פרשת הקרבנות, בה נפתח חומש ויקרא, מלמדת אותנו, לפני-הכל ענווה ושפלות.

כנודע, הרמב"ן מלמד כי הקרבן משמיע לאדם כי למעשה הוא זה שהיה אמור להיות ה'קרבן' בגין חטאיו; וכי הקרבן הוא 'חלף' לאדם.

והלכך כשאדם מקריב קרבן לבורא - חייב הוא להתאזר בענווה, שפלות והכנעה, ביטול היישות, מתוך הבנה כי הוא צריך להרגיש שפלות בגין שהמרה פי ה'.

אולי, כך חשבנו, לא-בכדי דווקא פרשת

אחרי שיצאו שאל
הנהג את רבו:
"הרב, אולי זה לא
היה מכבודו לטפס
על הגדר...".

"מושבניק נשאר מושבניק!"

1.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם פִּי? קָרִיב מִפֶּה קָרְבָּן... (ויקרא א, א-ב)

השאלה - מפורסמת למדי: מפני מה נכתבה אלף זעירה?

מסביר הרא"ש בפירושו על-אתר:

"ויקרא באלף קטנה, לפי שהיה מקטין עצמו בכל, דכתיב 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם'"

בשעה טמירה של ליל שבת-מלכתא הכתה בי מחשבה:

מדוע דווקא ביכרה התורה ללמד על ענוותנותו של משה רעיא-מהימנא; מדוע לא למשל בראשית פרשת שמות אז אנחנו למדים כמה 'ירד לעם' והקיו דם כדי למשות אנשים מן 'היאור' שלהם?

2.

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

מעשה

ב"שטרם

וגנבים"

בין-הזמנים הוא רק מיקרו-קוסמוס לחינוך אמתי

א.י.פ.

בשנים האחרונות קראתי את מאמרו המחכים והמאלף של ידידי גאון חכמת הנפש ואיש החינוך הנודע הרה"ג רבי יחיאל פליסקין שליט"א אודות הילד המתבגר וטילויו. בדבריו, הביא מעשה נפלא.

המעשה היה בבת-סמינר שביקשה מהוריה רשות לנסוע עם חברות להחלקה על קרח במקום שאינו נפרד לגברים ונשים. לא היה זה מקום של פריצות והוללות, אבל מכל מקום לא הייתה בו הפרדה, באופן שאינו תואם לגדרי הצניעות.

ההורים השיבו לה: "הרב שלנו סבור שלא ראוי לנסוע לשם, ולכן אנחנו ממליצים לך לא ללכת. אך מכל מקום את ילדה גדולה, ומה שתחליטי לעשות - נקבל".

הבת התלבטה משך שעה ארוכה, כשהיא מנסה לשכנע את ההורים להסכים, ואף שערי דמעות נפתחו... ההורים השיבו שעמדתם לא משתנית, אבל לא מונעים ממנה לפעול לפי בחירתה.

בסופו-של-דבר, קיבלה הבת החלטה. היא התקשרה לחברותיה, והודיעה להן שהיא לא נוסעת עמהן כי הוריה מתנגדים, ושייסעו בלעדיה. לאחר מספר דקות, התקשרו אליה החברות ואמרו: "אנחנו לא רוצים שתפסידי, ולכן את תבחרי מקום שיהיה מקובל על הוריך, וניסע כולנו לשם". וכך היה.

מכאן הסיק הרב פליסקין כי לפעמים מדברים על תגובה של "כן" ו"לא"; אולם כאן אנו יוצאים מהקופסא, ומכירים סוג חדש של

חושג תלמודי אחד

א.י.פ.

"דרך חירות" - לדמותו

שאלה מחוכמת יש לשאול כאשר לומדים את סוגיית "דרך חירות" בעיצומו של פרק 'ערבי פסחים'.

אין ספק, מחד, כי דין הסיבה הוא אחד הדינים המשמעותיים שמבטאים חירות (ראה גמרא פסחים קח, א בהרחבה) ולכן בשעת אכילת מרור - שמבטא עבדות - אין מסבים.

מאידך, נאמר דין "דרך חירות" נוסף בעמוד ב': שתייה של יין מעורב במים, כדי שהשתייה תהא עריבה עליו ותהיה נוחה וקלילה לו (זהו בלשוננו, לאור המשתמע בדברי הראשונים על-אתר) ואם לא כן - "אמר רבא: ידי יין יצא, ידי חירות לא יצא" (כלומר: שיצא ידי מצוות שמחת יום-טוב בשתיית היין, אך לא יצא ידי-חובת שתיית ארבעה כוסות שצריכות להישתות ב"דרך חירות" ויין זה כבד על שותהו).

והנה בניגוד לדעת הרא"ש הסבור כי השותה ד' כוסות ללא הסבה - לא יצא ידי חובתו כלל (וכפי שהסיק מדברי הגמרא עמוד א' בתחתית העמוד), משמע "דרך חירות" מעכב את קיום המצווה, כאן - לגבי יין חי - נקט שיוצאים ידי חובה גם בו. וצריך עיון: מה ההבדל בין "דרך חירות" זה לחברו?

ואפשר אולי לומר שיש שוני מהותי בין סוגי ה"דרך חירות":

בעוד בהסיבה יש כאן פעולה של הבעת חירות, שכן כך נוהג בן-חורין; לגבי יין שאיננו מזוג הוא גם מראה חירות בעצם שתייתו, אלא שיש כאן חיסרון בשלמות ה"דרך חירות" בכך שהיין כבד ולא נעים כל-כך לשתייה, בניגוד לאי הסבה שחיסר בצורת ה"חירות" באופן גמור.

והבן. ותן לחכם ויחכם עוד.

תגובה, שיכול להתאים בחלק מהמקרים, בפרט אם המקום המדובר אינו גרוע במיוחד: 1) אנו מציגים בפני הילד את הקו של הבית. 2) מביעים ציפייה ותקווה שהוא יציית. 3) אולם משאירים למעשה את הבחירה לו ולמצפוננו. ומה תהיה התוצאה: בחלק מהמקרים - הילד יחליט לנסוע למרות זאת. ובחלק מהמקרים - הוא יחליט לציית לדרך של ההורים. עד כאן דבריו המחכימים.

מבלי להיכנס לגופה של סוגיה מאתגרת, חושבני שנועץ כאן מסר-המסרים של החינוך והוא: "שתהא שלהבת עולה מאליה" וכפי שהפליא לפרש הרש"ר הירש בסגנונו הייחודי שלו: "תפקידו של המחנך - לעשות עצמו מיותר!"

בניגוד למה שחושבים, תפקידו של המחנך אינו להעמיד עצמו בפרונט. נכון, הדרך להאציל ערכים עוברת במחנך שמהווה דוגמא אישית למסרים והתכנים שהוא מעביר השכם-והערב, בחינת "אם מלאך ה' צבקות - יבקשו תורה מפיהו". אבל לצד זאת חשוב תמיד לזכור כי נשמת החינוך היא להפוך את התלמיד למחנך של עצמו!

היינו - שאנחנו מטמיעים בקרבו ובנפשו עמוקות את הערכים, והוא יצטרך להיצמד אליהם בהמשך מאהבתו העמוקה אליהם, ויהיה בבחינת: "חי נושא את עצמו!". בדיוק כמו התינוק שאנחנו עוזרים לו בצעדיו הראשונים, אולם השאיפה שיידע ללכת לבד.. (אם תרצו: נותנים את החכה ולא את הדגים).

המבחן האם חינוכנו את התלמיד כדרך החינוך האמתית - לחנך את עצמו! - נמדדת אפוא בימים שהמחנך נעלם. בימי הישיבה מדובר כמובן על ימי 'בין-הזמנים' בהם אין 'משגית' מפטרל; וכשמדובר באברך - כל מהלך חייו הינו למעשה עצמאי ולצד אווירה חברתית, הוא מנוטרל מהשפעות אלא-אם-כן יעצים ויחזק עצמו ברוחניות.

משכך אפוא עיקר החינוך הוא ליצוק בקרבו של החניך אהבה לתורה וליראה ולעבודתו יתברך. שיקשור הוא קשר של כימיה, קשר של קיימא - עם התורה והתפילה, כך שרגליו שלו יוליכו עצמן - כמו מאליהן - אל בית-המדרש בו הוא מתחבר לבוראו, מקום שכספה והשתוקקה נפשו, עד שיצהיר הוא: "פה אשב כי אוויתיה".

בזכות בדיקת חמץ

סוד צמיחתו של הצדיק המופלא מאופקים

"בהיותי תלמיד בישיבת בריסק", שח פעם מלהיב-הלכות הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל בעת-רצון, "התגוררתי בדירה המשותפת לי ולכמה חברים נוספים, כיון שהייתי בן חו"ל ולא שבת לביתי לחג הפסח, נוצר מצב שבלייל בדיקת חמץ נותרתי לבדי בדירה, כך שהוטלה עלי מצות בדיקת החמץ בדירה כולה".

"הדירה הגדולה הייתה ישנה ומוזנחת למדי, כך שתהליך הבדיקה נמשך אל עומק הלילה. במשך כמה שעות עמלתי לבדוק חדר אחר חדר, מבצע שהיה כרוך במאמץ ניכר של פנוי חפצים שהפריעו למלאכה, ועוד כהנה וכהנה מפריעים ומעכבים. סוף סוף סיימתי את המלאכה, קרוב לחצות הלילה. צנחתי על הכיסא בתשישות, עייף ומותש, אך חדור בתחושת סיפוק.

***

"אלא שדבר-מה הטריד פתאום את מנוחתי; נזכרתי בעלית הגג, שעל אף שהייתה משותפת לכלל דיירי הבניין, והכל היו חייבים בבדיקתה, ידעתי כי אם לא אבדוק אותה - איש לא יעשה זאת", המשך הרב בדבריו.

"בליבי התחוללה מלחמה", הוסיף לתאר. "מצד אחד הייתי תשוש ועייף, וגם ידעתי כי מילאתי זה מכבר את חובתי ההלכתית מעל ומעבר לנדרש ממני, אולם מאידך, ידעתי כי מחשבות אלו מקורן בעייפות החומר, ומצד הדין לכתחילה - עלי לבדוק את עליית הגג."

"אחר דקות ספורות של התחבטות, גמלה בלבי ההחלטה: לא להיכנע! החלטתי לקיים את המצווה באופן מושלם ובמסירות נפש, ומיד טיפסתי בשארית כוחותיי לעלית הגג.

"כשפתחתי את הדלת הרעועה והדלקתי את האור, עמדתי המום מן המחזה שנגלה למול עיני: ניכר היה ששנים רבות לא נוקתה העליה כלל וכלל. הרצפה היתה מכוסה בשכבה עבה של אבק סמיך, ובכל פינה ופינה התגוללו חפצים בערבוביה מוחלטת.

הרב המשיך והזכיר את ההלכה המפורשת בשולחן ערוך, בה נזכר כשנוכח במצבה של עלית הגג: "וכל אדם צריך לכבד חדריו קודם הבדיקה".

"העייפות שפשטה בכל איברי, כמעט וגרמה לי להתייאש. אלא שאז נזכרתי כי גמרתי אומר לקיים את המצווה במסירות נפש ויהי מה! וכך, כאילו לא סיימתי זה עתה מלאכה מפרכת ומתישה בת כמה שעות, אזרתי את שארית כוחותיי, מילאתי דליי מים והתחלתי במלאכה" תיאר הרב את שאירע.

עמדת הפילון ברחוב צילום אילוסטריה

זר כי היה נקלע לעלית הגג באותה שעה, היה נתקף בהלם מהמראה המוזר של פניו: בחור ישיבה אמריקני, מבוסס בבוץ ובטיט, עוסק במלאכת ניקוי של מקום שכמעט ולא דרכה בו רגל אדם, וכל זאת לאחר חצות הליל של ערב פסח...

***

"רק קרוב לעלות-השחר הצלחתי סוף-סוף לבדוק את החמץ, כשכל גופי רועד מהמאמץ העצום ומהעייפות המתישה" המשך הרב לתאר, "וכשסיימתי - כבר עלה השחר. בבוקר, לאחר התפילה, קיויתי לנוח קמעא, אלא שטרדות מצוות היום, כשרפת החמץ ועוד, גרמו לי לותר על מנוחתי על אף התשישות והעייפות הנוראה".

במשך השנים, ניסו רבים לדלות ממנו את סודו: כיצד זכה להתרומם לפסגות גבוהות כל כך, מהיכן התחילה עלייתו, וכיצד הפך בחור אמריקני צעיר לאדם רב מעלה, עם קרבה עצומה לכל עבודת ה' הרב פינקוס תלה זאת בלילה ההוא.

(על-פי הגדה של פסח 'תפארת שמשון'. לרגל יום-השנה לפטירתו שיחול בי"ב ניסן)

לתשומת-ליבכם!

הגיליון לא יוצא במהדורת דפוס כלל. ניתן לקבל את הגיליון ללא תמורה - בשליחת דוא"ל לכתובת:
abyisrael@gmail.com

מלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

תושבי העוטף בדרך מעצימה ומרגשת.

צחי סער, סגן הקונסול הכללי בניו יורק, סיפר:

"המזווה הזו תהווה עדות חיה לחוסן של העם היהודי. היא תספר את

סיפורם של הצעירים מהעוטף שבחרו ליצור יופי מתוך חורבן".

אלעד אהרנפלד - מנכ"ל החברה הממשלתית לתיירות, הוסיף:

"החיבור בין הנצחה, מורשת ותיירות הוא קריטי בתקופה הזו. אנחנו

רואים כיצד אתרי מורשת והנצחה הופכים ליעדי עלייה-לרגל,

שמחברים את המבקרים לסיפור בצורה בלתי אמצעית - מה שאנחנו

מכנים 'תיירות זיכרון'".

המוזיאון ליצור מפיץ החורבן בעוטף

בדמיך - חיי

בשנה וחצי האחרונות, תלמידים בעוטף עזה עברו טלטלות קשות. אבל בין האזעקות והאובדן - צומח סיפור מרגש על אחדות, תיקון ותקווה במסגרת תוכנית "שותפים" של ארגון GenBiz הפועלת בשיתוף משרד העבודה כבר עשור ומסייעת לבתי ספר להקים עסקים חינוכיים.

אחד העסקים הבולטים השנה הוא "עתיד יודאיקה" - עסק שהוקם בבית ספר הקמפוס התורני באשקלון מתוך מגמת עיצוב תעשייתי, בניהולו של לוי בר זהר. בר זהר היה במחנה שורה במשימת קבורה של חללים, ומנהל בית הספר, איתמר שיינר, שירת בקיבוץ בארי. מתוך הכאב שראו - נולד הרעיון להביא עצים שרופים מהעוטף לבית הספר, ולהפוך אותם למשהו משמעותי יחד עם התלמידים.

התוצאה: מזוזות בעבודת יד, באיכות גבוהה, שמביאות איתן את הסיפור של השכול, האמונה והתקווה. כחלק מתוכנית "שותפים", התלמידים מוכרים את המוצרים בשוק האמיתי - ללא הנחות.

בין הלקוחות הבולטים: משרד המורשת והחברה הממשלתית לתיירות שרכשו 30 מזוזות למתנות בביקורים דיפלומטיים והמועצה האזורית אשכול שרכשה 200 מזוזות שנמסרו לתושבים החוזרים לבתיהם. "זו לא רק מזווה. היא מגוללת את סיפורו של העם היהודי - היכולת להפוך כאב לתקווה, חורבן להתחדשות. כל מי שיראה את המזווה הזו בקונסוליה יבין את עוצמת הרוח של תושבי עוטף עזה", אמר איתי גרנק, מנכ"ל משרד המורשת.

המזוזות נמסרו גם לשגרירים ברחבי העולם - והגיעו עד לשגריר ישראל באו"ם - כחלק מהמאמץ הדיפלומטי להעביר את סיפורם של

שבת בצפת

דירת 5 חדרים, ממוזגת, עם יחידת-הורים מפוארת, 11 מיטות, מרפסת 25 מ"ר עם נוף מרהיב לכל הכינרת.

לפרטים, פל': 052769-7719

